



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 297/2021
06.12.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Катарине Манојловић Андрић, председника већа, Гордане Цакула и Јелене Ивановић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Николић, адвокат из ..., против тужене Стечајне масе „Беохемија“ д.о.о. у стечају Београд, као правног следбеника „Беохемија“ д.о.о. Београд, чији је стечајни управник Драган Перковић, а коју заступа пуномоћник Радисав Арнаутовић, адвокат из ..., ради поништаја решења и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3029/19 од 23.09.2020. године, у ставу другом, четвртном и петом изреке, у седници већа одржаној 06.12.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3029/19 од 23.09.2020. године, у ставу другом, четвртном и петом изреке, и предмет у укинutom делу враћа другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Другог основног суда у Београду П1 141/14 од 29.12.2015. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се поништи решење туженог „Беохемија“ д.о.о. Београд број ХР ... од 30.11.2011. године, којим је тужилци отказан уговор о раду број ХР ... од 01.04.2011. године, услед економских и организационих промена. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени „Беохемија“ д.о.о. Београд да јој на име накнаде штете због незаконитог отказа исплати износ од 901.854,00 динара са затезном каматом почев од 30.11.2011. године па до исплате. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 229.000,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отпавка пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3029/19 од 23.09.2020. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Другог основног суда у Београду П1 141/14 од 29.12.2015. године, па је поништено решење „Беохемије“ д.о.о. Београд, правног претходника туженог, број ХР ... од 30.11.2011. године, којим је тужилци отказан Уговор о раду број ХР ... од 01.04.2011. године, услед економских и организационих промена. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужилци на име накнаде штете уместо враћања на рад исплати износ од 240.000,00 динара са законском затезном каматом од 30.11.2011. године до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиле према туженом за износ од досуђеног ставом другим изреке ове пресуде до износа од 901.854,00 динара, са законском затезном каматом од

30.11.2011. године до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев туженог да се обавезе тужила да му накнади трошкове парничног поступка у износу од 229.000,00 динара. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 133.397,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, у ставу другом, четвртм и петом изреке, тужени је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, на основу члана 404. и члана 407. став 1. тачка 4) Закона о парничном поступку.

Претходно је у овом спору пресудом Првог основног суда у Београду П1 476/12 од 02.11.2012. године, ставом првим изреке, усвојен тужбени захтев тужиле и поништено решење туженог „Беохемија“ д.о.о. Београд број ХР ... од 30.11.2011. године, којим је тужили отказан уговор о раду број ХР ... од 01.04.2011. године, услед економских и организационих промена. Ставом другим изреке, обавезан је тужени „Беохемија“ д.о.о. Београд да тужили на име накнаде штете због незаконитог отказа исплати износ од 240.000,00 динара са затезном каматом почев од 30.11.2011. године па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени „Беохемија“ д.о.о. Београд да јој на име накнаде штете због незаконитог отказа исплати износ од 661.854,00 динара са затезном каматом почев од 30.11.2011. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени „Беохемија“ д.о.о. Београд да тужили на име накнаде штете због неискоришћеног годишњег одмора исплати износ од 40.000,00 динара са затезном каматом почев од 30.11.2011. године па до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени „Беохемија“ д.о.о. Београд да јој на име накнаде штете због неискоришћеног годишњег одмора исплати износ од 10.103,85 динара са затезном каматом почев од 30.11.2011. године па до исплате. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужили накнади трошкове парничног поступка у износу од 80.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писменог отправка пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 83/13 од 05.02.2014. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиле и туженог и потврђена пресуда Првог основног суда у Београду П1 476/12 од 02.11.2012. године, у ставу четвртм и петом изреке. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Првог основног суда у Београду П1 476/12 од 02.11.2012. године у ставу првом, другом, трећем и шестом изреке и у том делу предмет упућен Другом основном суду у Београду на поновно суђење.

Други основни суд у Београду је затим донео пресуду П1 141/14 од 29.12.2015. године, која је по жалби тужиле, са одговором на жалбу и списима предмета, достављена Апелационом суду у Београду, а решењем Апелационог суда у Београду Гж1 1355/16 од 15.06.2017. године предмет П1 141/14 је враћен Другом основном суду у Београду, ради допуне поступка, јер је према изводу са веб сајта Агенције за привредне регистре од 14.06.2017. године тужени у стечају.

Решењем Другог основног суда у Београду П1 141/14 од 11.09.2017. године прекинут је поступак у овој правној ствари, на основу члана 222. тачка 5) Закона о

парничном поступку, јер је утврђено да је решењем Привредног суда у Београду Ст 62/2016 од 25.05.2016. године отворен поступак стечаја над туженим.

Решењем Другог основног суда у Београду П1 141/14 од 15.03.2018. године настављен је поступак у овој правној ствари и списи предмета су прослеђени Апелационом суду на одлучивање по жалби.

По одржаној расправи дана 23.09.2020. године, која је заказана на основу члана 383. став 4. и члана 384. ст. 1. и 2. Закона о парничном поступку, Апелациони суд у Београду је донео пресуду Гж1 3029/19 од 23.09.2020. године која се побија ревизијом.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу одредбе члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и 18/20) – у даљем тексту: ЗПП, па је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је била у радном односу на неодређено време код „Беохемије“ д.о.о. Београд, правног претходника тужене, на основу Уговора о раду ХР ... од 01.04.2011. године, на радном месту ... и Одлуком правног претходника тужене број .. од 17.01.2011. године утврђени су критеријуми за проглашење запослених технолошким вишком и према извештају о раду од 17.11.2011. године извршено је вредновање тужиле за период од 01.08.2011. до 15.11.2011. године. Правилником о организацији и систематизацији послова бр. .. од 06.01.2011. године, који је заведен под бројем .. од 21.11.2011. године, смањен је број извршилаца на радном месту ... и ... са четири на три извршиоца, а тужиле је на основу решења правног претходника тужене број ХР ... од 30.11.2011. године престао радни однос са 30.11.2011. године због престанка потребе за њеним радом и исплаћена јој је отпремнина у износу од 37.207,00 динара. Утврђено је и да је ББ оценила ..., па и тужиле, да је тужила радила у стану који је власништво „Беохемије“ који је директор добио на коришћење, да је оцењивање извршено уз консултацију са директором и да напред именована ББ није била упозната да радом тужиле, иако је била њен непосредни руководилац.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је нашао да тужила није била изложена конкуренцији применом разумно оправданих, објективних и мерљивих критеријума, а да њено оцењивање није извршио шеф кабинета генералног директора, који није ни имао увид у њен рад, па стога нема објективне примене критеријума који се односи на резултате рада у ситуацији када запослени не ради на уговореним пословима и уговореном месту рада, већ у стану генералног директора правног претходника тужене, а његово оцењивање врши не за то овлашћено лице, већ друго лице – супруга директора. Из наведених разлога, закључено је да је погрешно примењена одредба члана 179. став 1. тачка 9) Закона о раду, јер није поштована ни Одлука правног претходника тужене бр. .. од 17.11.2011. године којом је прописано да се запослени који су на истим пословима вреднују на основу критеријума и оцене рада од стране непосредног руководиоца, па је поништено решење правног претходника тужене број ХР ... од 30.11.2011. године.

У односу на захтев тужиле за накнаду штете уместо враћања на рад, у смислу одредбе члана 191. став 4. Закона о раду, другостепени суд је нашао да тужилца има право на накнаду штете у висини шест нето зарада које би остварила да је радила код правног претходника тужене, с обзиром да је радила у периоду од 01.04.2011. до 30.11.2011. године, да је до престанка рада код правног претходника тужене имала само две године радног стажа, да је у време престанка радног односа имала 48 година живота, да јој је супруг преминуо ...2006. године, да живи у породичној заједници са сином и да је од ...2012. године пријављена код Националне службе за запошљавање. Другостепени суд је одлучио кондемпнаторном пресудом, оценивши да суд одлучује према стању материјално-правног односа у време закључења главне расправе, а у то време тада тужени „Беохемија“ д.о.о. Београд није био у стечају. При том, посебно је ценио да је тужилца поднесцима од 27.09.2017. године и од 21.09.2019. године тражила утврђујућу пресуду, али те поднеске у овом делу није узео у обзир, налазећи да се тужбени захтев може мењати процесно дозвољено само у стадијуму првостепене расправе.

Одредбама члана 90. Закона о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09 ... 83/14, 113/17, 44/18, 95/18) је прописано да се парнични поступак у коме је стечајни дужник тужени наставља, ако је: 1) тужилац као стечајни или разлучни поверилац поднео благовремену и уредну пријаву потраживања; 2) на испитном рочишту стечајни управник оспорио пријаву потраживања; 3) тужилац као стечајни или разлучни поверилац закључком стечајног судије упућен на наставак прекинутог парничног поступка ради утврђења оспореног потраживања; 4) тужилац као стечајни или разлучни поверилац предложио наставак прекинутог поступка у року од осам дана од дана пријема закључка стечајног судије из тачке 3) овог члана.

Према одредбама члана 91. истог закона, ако нису испуњени сви услови из члана 90. овог закона, парнични суд решењем одбацује предлог за наставак прекинутог поступка (став 1) ; ако су испуњени услови из члана 90. овог закона парнични суд решењем против кога није дозвољена посебна жалба одређује наставак поступка (став 2); ако се прекинути парнични поступак водио пред судом опште надлежности, тај суд се, уколико настави прекинути поступак, решењем оглашава стварно и месно ненадлежним и предмет уступа суду који спроводи стечајни поступак над туженим.

Одредбом члана 92. истог закона је прописано да уколико у предлогу за наставак поступка тужилац не преиначи тужбу постављањем утврђујућег уместо обавезујућег тужбеног захтева, надлежни суд ће наставити поступак и одбацити тужбу као недозвољену.

Одредбом члана 93. став 1. истог закона, прописано је да се од дана отварања стечајног поступка не може против стечајног дужника, односно над његовом имовином, одредити и спровести принудно извршење, нити било која мера поступка извршења осим извршења која се односе на обавезе стечајне масе и трошкове стечајног поступка.

У конкретном случају утужено потраживање накнаде штете уместо враћања на рад тужиле не представља потраживање које се односи на обавезе стечајне масе нити на трошкове стечајног поступка, па се не може прихватити становиште другостепеног суда у погледу одлучивања о тужбеном захтеву као кондемпнаторно постављеном, јер

би се на тај начин омогућило намирење повериоца ван стечаја, спречило би се остваривање циља стечаја и повредила основна начела стечајног поступка, начело заштите стечајних поверилаца и начело једнаког третмана и равноправности поверилаца у стечајном поступку. Сагласно томе, суд је приликом одлучивања морао уважити околност да је тужиља поднесцима од 27.09.2017. године и од 21.09.2019. године определила тужбени захтев као утврђујући. Сама чињеница да је над туженим стечај отворен након закључења расправе пред првостепеним судом, а последично и да је наведеним поднесцима тужиље тужбени захтев опредељен као утврђујући након закључене расправе пред првостепеним судом, који суд је донео решење о прекиду а затим и о наставку поступка, чини специфичност ове процесне ситуације, али не може искључити примену Закона о стечају који је у конкретном случају меродаван као *lex specialis*, а тиме ни успостављену забрану истицања обавезујућих захтева у односу на овде тужену стечајну масу.

Неосновано се наводима ревизије указује да тужиља у предлогу за наставак поступка није преиначила тужбу постављењем утврђујућег тужбеног захтева, те да је у смислу члана 92. Закона о стечају првостепени суд био дужан да по наставку поступка одбаци тужбу као недозвољену, управо имајући у виду да је поднеском од 27.09.2017. године, а затим и поднеском од 21.09.2019. године, тужиља поставила утврђујући тужбени захтев, због тога што јој је овде утужено потраживање које је пријавила у стечајном поступку оспорено.

Следом изнетог, другостепени суд је учинио повреду одредаба члана 374. став 1. ЗПП, па је донета пресуда морала бити укинута у побијаном делу, а у поновном поступку другостепени суд ће отклонити указане неправилности и донети правилну и на закону засновану одлуку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 415. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци решења.

**Председник већа – судија
Катарина Манојловић Андрић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић